

ikke blot paa Landbocommissionens Erklæring, men jeg troer ogsaa paa en principmæssig Overveielse af Sagen. Det forekommer mig nemlig, naar man betragter de saa Lovbestemmelser, der haves om dette Forhold, at det er et Forhold, der i det Væsentlige er blevet staaende saaledes, som det var paa Lovens Tid, uden at være blevet berørt under den almindelige Ordning af Communalforholdene. Det er unægteligt paa Landet, at Forholdet har sin væsentligste Betydning, skøndt jeg troer, at der ogsaa kan være Spørgsmaal derom med Hensyn til Kjøbstadgrund. Af den Tilstand, hvori Sagen stod, fulgte Ulempe for Jordbrugeren, og en mindre god Ordning med Hensyn til de Diemed, som skulde opnaaes ved Stierne. Ulemperne for Jordbrugeren laae nemlig i det Uvisse i Sagen. Det er blevet sagt, at Bestemmelserne i danske Lov 3—13—13, som er Hovedlovstedet i denne Henseende er af privatrettelig Natur; dette kan vel være, men ialtfald være de Personer, som derefter kunde gjøre Rettigheden gjældende, angivne i et saare ubestemt Omfang, og det var i Almindelighed antaget, at det Offentlige skulde paasee denne Ret. Lovens 3—13—13 lyder nemlig saaledes: „Bonde maa ei indgrave eller indeluffe nogen Alger, Eng, eller Jordbund uden hans Huusbonds Minde og alle Lodseieres Samtykke; ei heller aflukke enten Folke- eller Fagang, hvor den haver været af Alders Tid.“ — Det er altsaa alle Lodseieres Samtykke, der maa til, for at kunne aflukke en hvilken som helst Sti, om den end ikke er til nogen som helst Nytte for det Offentlige. Jeg troer, at man derved ofte har befundet sig i en ubehagelig Tilstand med saadanne Stier; man vilde gjerne aflukke dem, men man vidste ikke, om det var lovligt eller ikke. Var det kun den enkelte private tilstødende Grundejer, kunde man henvende sig til ham, og i fornødent Fald gjøre sine Indsigelser gjældende ad Rettens Vej; men, forsaavidt man havde Forpligtelse mod Communen eller Beipolitiet vidste man ikke, til hvem man skulde henvende sig, og jeg troer, at Politimesteren, naar man henvendte sig til ham, maatte besvare alle saadanne Spørgsmaal benægtende, saa at en Sti, der engang havde været, aldrig

kunde aflukkes, hvad enten den var nødvendig eller ikke. Det synes da at ligge nærmest at indføre den samme Fremgangsmaade med Hensyn til Stier, som allerede ved Beforordningen er fassat med Hensyn til offentlige Biveie, og, ligesom Beforordningen indeholder Bestemmelser om offentlige Biveie, saaledes turde der heller Intet være imod, at man ogsaa etablerede et lignende Princip med Hensyn til Anlægget og Benyttelsen af Stier i offentligt Diemed. Det synes derfor ogsaa rettest, at denne Sag i sin Heelhed blev tagen under Overveielse; thi det er klart, at, naar en Sti benyttes i offentligt Diemed, kan man ikke skjælnes imellem, om den benyttes alene af de Personer, f. Ex. Born, som gaae i Skole eller i Kirke, eller i hvilket andet offentligt Diemed; er det engang en offentlig Sti, er det meget vanskeligt at holde Folk fra at benytte den i andet Diemed end det specielle, hvori den engang er anlagt. Udkastets § 1 gaaer ikke ud paa Andet end at opstille de samme Grundsætninger for Gangstier som for Biveie, nemlig, at der kunne gives visse Stier, som vedkommende Autoritet, her Communalbestyrelsen, maa erklære, at være af saadan Interesse for Communen, at den vil overtage deres Vedligeholdelse, og dertil slutter sig Udkastets Slutnings-Paragraph, som siger: at de Stier, Communen ikke vil overtage, skal Vedkommende have Myndighed til at aflukke, forsaavidt ingen Privat har Ret til at have nogen Gang over dem. Udkastets § 1 gaaer i een Henseende videre end § 2. Det hedder nemlig i § 1, at det skal være overladt til Communalbestyrelsen at optage ikke blot Kirke-Skole- og Thinghuusstier, men ogsaa de fra Alders Tid som Gjenveie benyttede Gangstier, paa Regulativet, hvorimod det i § 2 er sagt, at Communen kun skal anlægge en ny Sti, naar den er fornøden til et bestemt opgivet Diemed. Disse Diemed ere ikke anførte som Exempler, men som de eneste Tilfælde, hvori Loven kan anvendes, i hvilke der bestemt kan fordres anlagt en Sti; det synes nemlig saameget mere nødvendigt bestemt at opgive disse Diemed, som Grundlovens § 87 bestemmer, at Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvæltet kræver